

Otázky lékové politiky – lékárníci (telefonické dotazování)

Česká republika – Státní ústav pro kontrolu léčiv – organizační složka státu

10.4.2012

Obsah

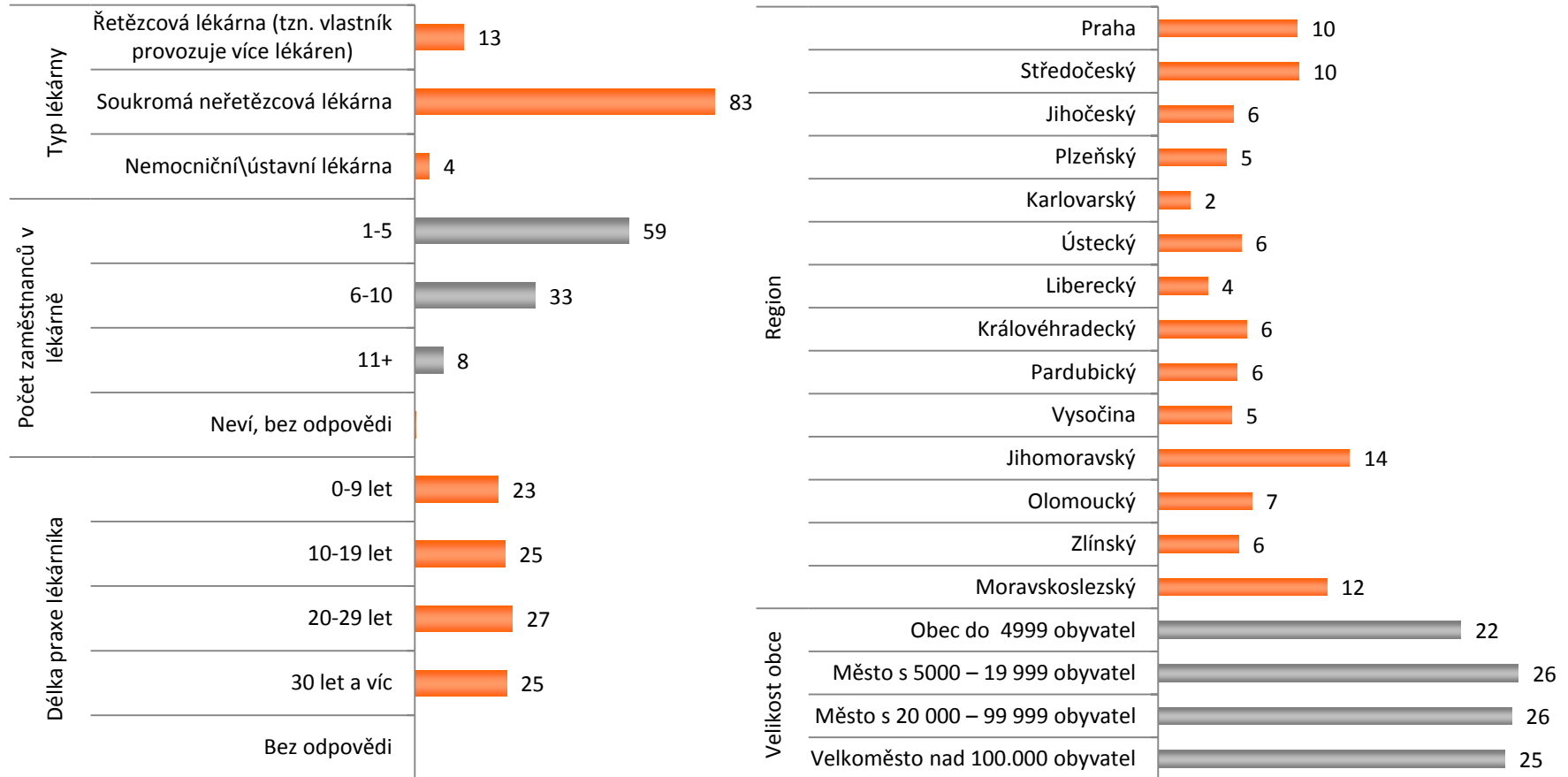
	strana
▪ Metodika	3
▪ Struktura souboru	4
▪ Hlavní zjištění	5
▪ Podrobné výsledky	7
▪ Nejčastěji užívané zdroje informací o léčivých přípravcích	9
▪ Hlášení nežádoucích účinků léčiva	10
▪ Nejčastější způsoby získávání informací o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti	11
▪ Využívání systému „Rychlá výstraha SÚKL“	12
▪ Používání internetu. Hodnocení přehlednosti internetových stránek SÚKL a srozumitelnosti zveřejněných informací	13
▪ Nejčastěji vyhledávané informace na internetových stránkách SÚKL	14
▪ Hodnocení lékového bulletinu Farmakoterapeutické informace a zpravodaje Nežádoucí účinky léčiv	15
▪ Předpokládané nejčastější důvody vyhazování nepoužitých léčiv	17
▪ Znění otázek	19

Metodika

Výzkum	Sociologický výzkum na téma: Otázky lékové politiky - lékárníci
Dodavatel	Factum Invenio, s.r.o.
Metoda	CATI dotazování
Sběr dat	Telefonické dotazování s podporou počítače
Průměrná délka dotazování	10 minut
Sběr	27.2. - 9. 3. 2011
Časové srovnání: Velikost výběrového soubor	Factum Invenio: CATI, n = 1018 STEM /MARK 2011: CATI, n = 1027 STEM /MARK 2010: CATI, n = 1004

Struktura souboru - lékárníci

v %, n=1018

Hlavní zjištění

Hlavní zjištění

VYUŽÍVANÉ INFORMAČNÍ ZDROJE O LÉČIVÝCH PŘÍPRAVCÍCH

- Informace o léčivých přípravcích lékárníci nejčastěji čerpají z informačního systému AISLP (67 %), internetu a odborné literatury / časopisů. Internet obecně používá 99 % lékárníků.
- Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti získávají lékárníci nejčastěji od SÚKL (90 %) a od distributora (78 %).

VYUŽÍVÁNÍ A HODNOCENÍ INFORMAČNÍCH ZDROJŮ O LÉČIVÝCH PŘÍPRAVCÍCH POSKYTOVANÝCH SÚKL

- Systém „Rychlá výstraha SÚKL“ využívá 73 % lékárníků. V porovnání s loňským rokem podíl uživatelů tohoto systému vzrostl o 29 procentních bodů.
- Naprostá většina lékárníků, kteří používají Internet, zná internetovou stránku www.sukl.cz (98 %).
- Lékárníci tyto stránky vnímají jako přehledné a zveřejněné informace za srozumitelné (rozhodně ano 31 %, spíše ano 57 %).
- Na internetových stránkách www.sukl.cz lékárníci vyhledávají především informace o stahování léčivých přípravků (30 %), databáze léčivých přípravků – informace o nich (28 %), informace o nežádoucích účincích (21 %), o závadách jakosti léčivých přípravků (21 %) a informace o úhradách či změnách úhrad (19 %).
- Bulletin Farmakoterapeutické informace čtou přibližně tři čtvrtiny lékárníků. Necelé dvě třetiny všech lékárníků považují bulletin Farmakoterapeutické informace za zdroj objektivních informací (30 % rozhodně ano, 35 % spíše ano). Ve využívání a hodnocení bulletinu nedošlo ke statisticky významným změnám v porovnání s rokem 2011).

Hlavní zjištění

- **Informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv znají čtyři pětiny lékárníků (81 %). Mezi lékárníky převládá kladné hodnocení objektivitv informací zveřejněných v bulletinu** - necelé tři čtvrtiny všech lékárníků (39 % rozhodně ano, 34 % spíše ano) považují zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv za zdroj objektivních informací. V porovnání s rokem 2011 došlo k mírnému nárůstu pozitivního vnímání (o 4 procentní body).

HLÁŠENÍ NEŽÁDOUCÍCH ÚČINKŮ

- S podezřením na nežádoucí účinek léčiva se někdy setkalo 54 % lékárníků, přičemž necelé dvě třetiny z nich tuto informaci dále nepředávají, ale vše řeší jen s pacientem. Jedna šestina lékárníků, kteří se setkala s podezřením na nežádoucí účinek léčiva, zaslala hlášení SÚKLu, 9 % předalo tuto informaci držiteli registrace.

DŮVODY VYHAZOVÁNÍ NEPOUŽITÝCH LÉČIV ZE STRANY PACIENTŮ

- Podle přibližně poloviny lékárníků (54 %) je nejčastějším důvodem vyhazování nepoužitých léčiv jejich prošlá doba použitelnosti, podle pětiny lékárníků (19 %) lidé nejčastěji vyhazují nepoužitá léčiva po zemřelém členu domácnosti.

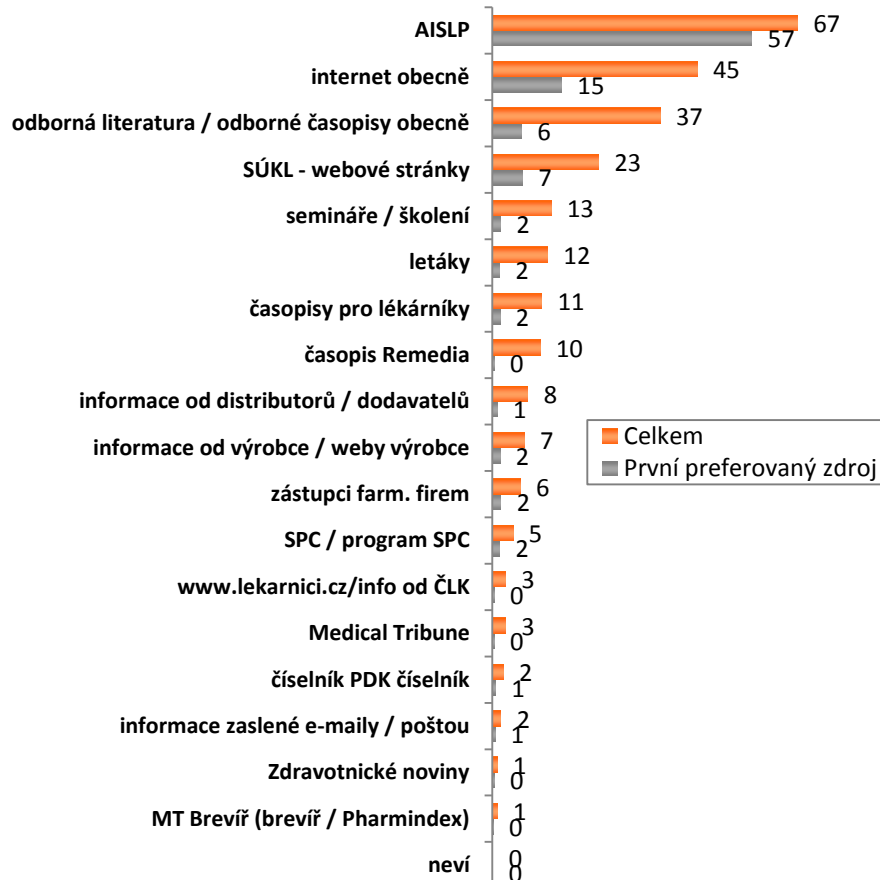
Podrobné výsledky

Nejčastěji užívané zdroje informací o léčivých přípravcích

O1. Který zdroj nebo zdroje informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte? Můžete uvést až tři zdroje, které preferujete (uvedte pořadí dle Vaší preference).

Zdroje informací o léčivých přípravcích

(Factum Invenio 2012, n=1018, možné až tři odpovědi, údaje v %)

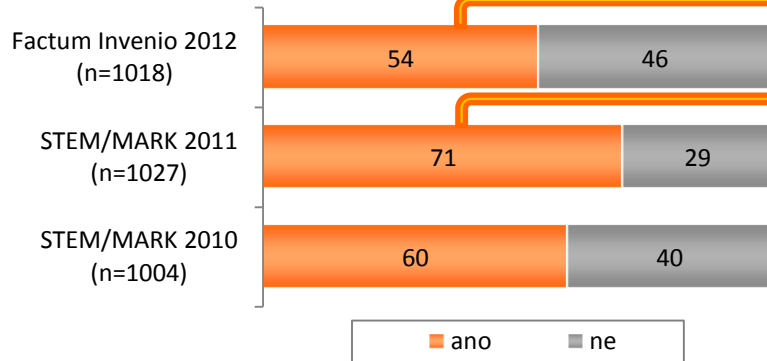
- Jako zdroj informací o léčivých přípravcích využívají lékárníci nejvíce informační systém AISLP (67 %), internet a odborné časopisy.
- Informační systém AISLP je častěji využíván lékárníky s délkou praxe do 20 let, odborné časopisy a literaturu pak častěji využívají lékárníci s praxí nad 30 let.

Hlášení nežádoucích účinků léčiva

O2. Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva? (Jedna odpověď)
 O 2a. Jakým způsobem jste s touto informací / informacemi naložil/a ? (Jedna odpověď).

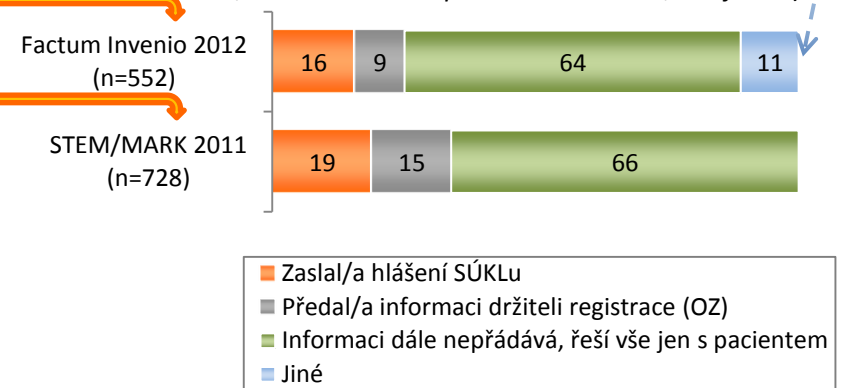
Nejčastěji: konzultace s lékařem, který lék předepsal, kombinace různých řešení, apod.

„Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?“
 (údaje v %)

Způsob naložení s informacemi o podezření na nežádoucí účinek léčiva?

(lékárníci, kteří se setkali s podezřením na NÚ, údaje v %)

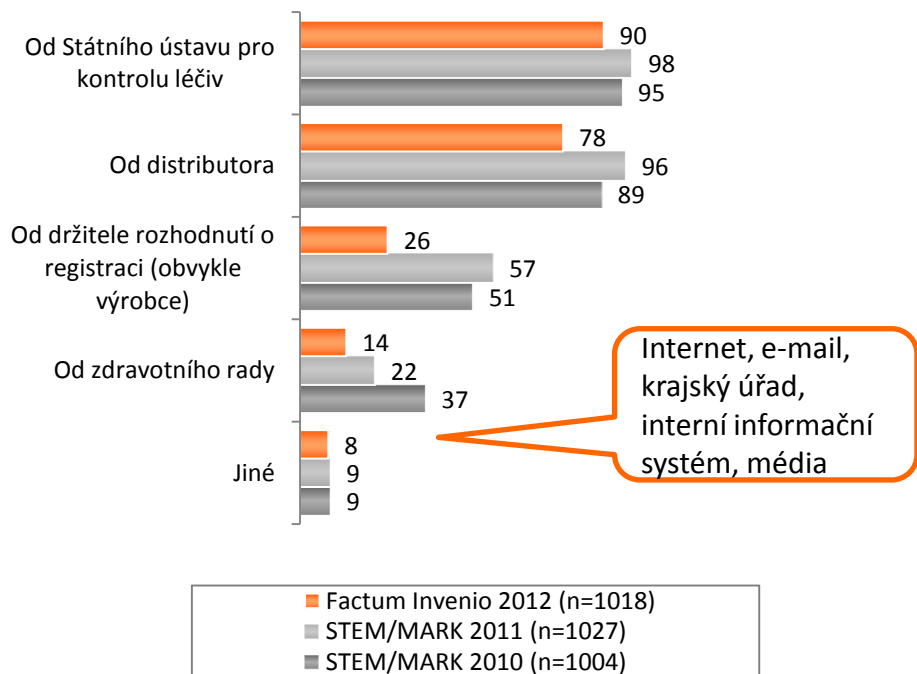
- S podezřením na nežádoucí účinek léčiva se někdy setkalo 54 % lékárníků, v loňském roce to bylo 71 %.

- Necelé dvě třetiny lékárníků, kteří se někdy setkali s podezřením na nežádoucí účinek léčiva, tuto informaci dále nepředávají, vše řeší jen s pacientem (64 %). Hlášení SÚKLu zaslalo 16 % lékárníků, 9 % předalo informaci držiteli licence.
- Nižší podíl lékárníků, kteří nahlásili podezření na nežádoucí účinek SÚKLu, je mezi lékárníky z řetězcových lékáren, vyšší pak mezi lékárníky s délkou praxe nad 30 let.

Nejčastější způsoby získávání informací o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti

O3. Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím: (Možno více odpovědí)

Kde nejčastěji získávají lékárníci informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti
(údaje v %)

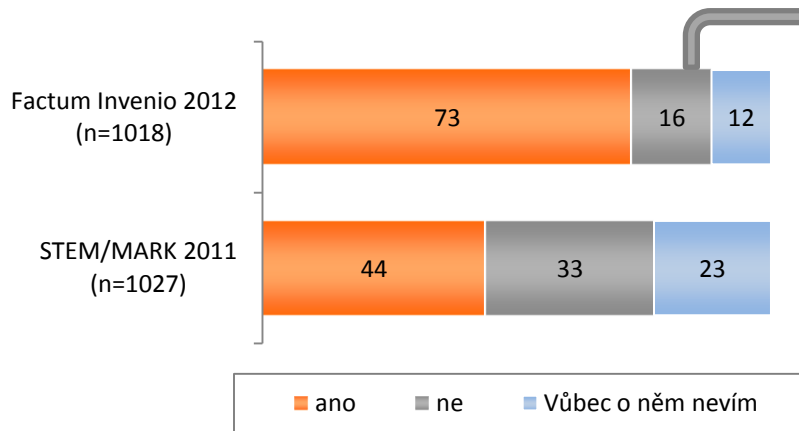

- **Hlavními informačními zdroji o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady** jsou pro lékárníky **SÚKL (90 %)** a **distributor (78 %)**.
- *V porovnání s řetězcovými či nemocničními lékárnami lékárníci ze soukromých lékáren častěji využívají jako informační zdroj zdravotního radu a distributora léčiv.*
- *Zdravotní rada je rovněž častějším zdrojem informací u lékárníků s délkou praxe nad 20 let, ti také častěji využívají k získání informací o léčivech od držitele rozhodnutí o registraci.*

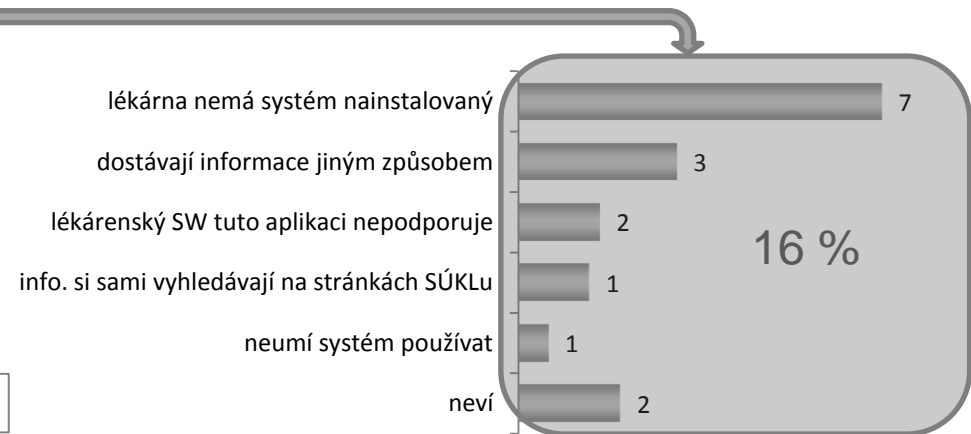
Využívání systému „Rychlá výstraha SÚKL“

O4. Využíváte systém „Rychlé výstrahy SÚKL“, který Vás upozorní na závady a nežádoucí účinky léčiv přímo ve Vašem lékárenském systému? (Jedna odpověď)

Využívání systému „Rychlá výstraha SÚKL“?
(údaje v %)

Proč lékárníci nevyužívají systém „Rychlá výstraha SÚKL“?
(Factum Invenio 2012, n=1018, údaje v %)

- **Systém „Rychlá výstraha SÚKL“ využívá 73 % lékárníků.** V porovnání s loňským rokem podíl uživatelů tohoto systému vzrostl o 29 procentních bodů.
- *Vyšší podíl uživatelů tohoto systému je mezi lékárníky s delší praxí nad 20 let a rovněž i lékárníky z Jihočeského kraje.*
- *Nižší povědomí o existenci systému je mezi lékárníky z Prahy a lékárníky s délkou praxe do 10 let.*
- Pokud lékárníci nevyužívají systém „Rychlá výstraha SÚKL“, pak je to především proto, že tento systém nemají nainstalovaný.

Používání internetu. Hodnocení přehlednosti internetových stránek SÚKL a srozumitelnosti zveřejněných informací

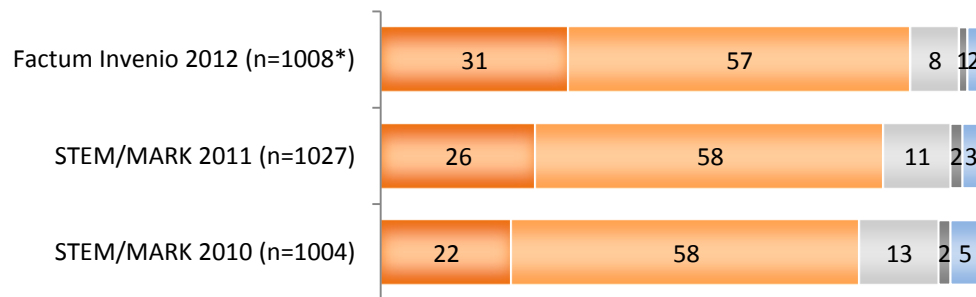
O5a. Používáte Internet? (Jedna odpověď)

O5b. Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zde zveřejněné informace srozumitelné? (Jedna odpověď)

Používání Internetu mezi lékárníky
(Factum Invenio 2012, n=1018, údaje v %)

Je pro lékárníky internetová stránka SÚKL přehledná a zveřejněné informace srozumitelné?
(údaje v %)

■ Určitě ano ■ Spíše ano ■ Spíše ne ■ Určitě ne ■ Stránky neznám

- Internet používá naprostá většina lékárníků (99 %).
- *Neuživitele Internetu najdeme častěji mezi lékárníky z nejmenších lékáren a lékárníky s délkou praxe nad 30 let.*

- Téměř devět lékárníků z deseti hodnotí internetové stránky SÚKL (www.sukl.cz) za přehledné a zveřejněné informace za srozumitelné (rozhodně ano 31 %, spíše ano 57 %).

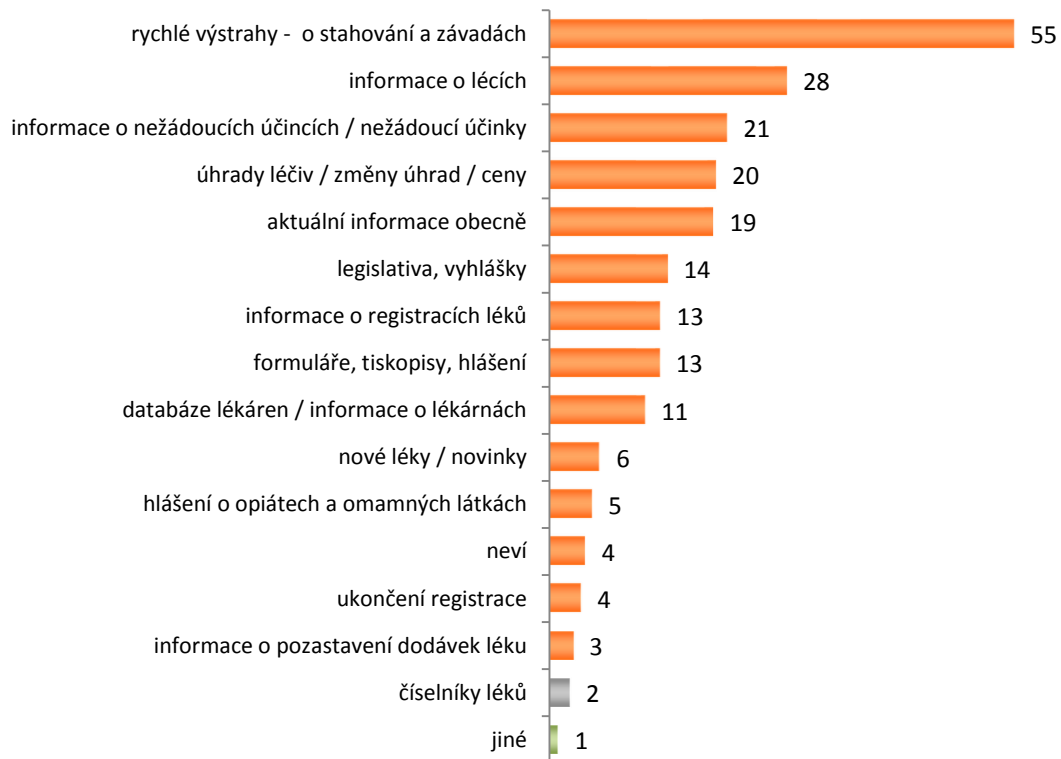
* V letech 2010 a 2011 byli dotazováni všichni respondenti, v roce 2012 respondenti, kteří používají Internet.

Nejčastěji vyhledávané informace na internetových stránkách SÚKL

O5c. Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/vyhledáváte. Řekněte mi, prosím, tři hlavní typy informací, které zde hledáte.

Nejčastěji vyhledávané informace na internetových stránkách SÚKL?

(Factum Invenio 2012, lékárníci, kteří znají internetové stránky SÚKL, možnost 3 odpovědí, n=986, údaje v %)

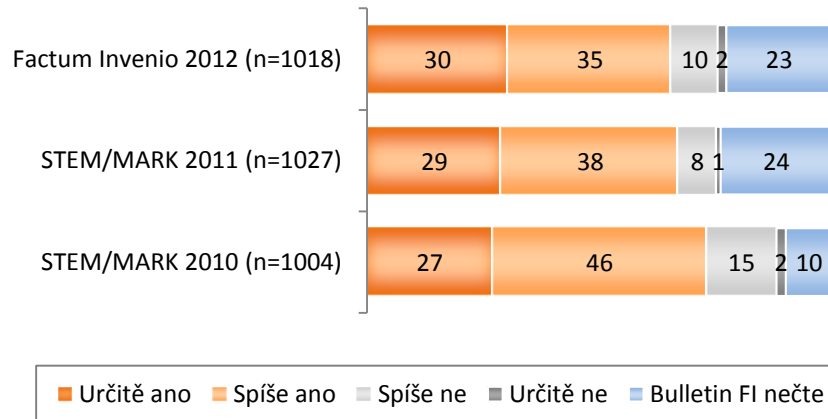

- Lékárníci, kteří znají internetové stránky SÚKL, na těchto stránkách nejčastěji vyhledávají informace o rychlých výstrahách (55 %), informace o léčích (28 %), informace o nežádoucích účincích léků (21 %).
- *Lékárníci z nemocničních lékáren častěji vyhledávají informace o úhradách a změnách úhrad a také informace o závadách jakosti léčiv; lékárníci z řetězcových lékáren pak informace o registracích léků.*

Hodnocení lékového bulletinu Farmakoterapeutické informace

O6. Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace, vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních informací, které využíváte ve své běžné praxi? (Jedna odpověď)

Je bulletin Farmakoterapeutické informace považován lékárníky za zdroj objektivních informací, které lékárníci využívají v běžné praxi?
(údaje v %)

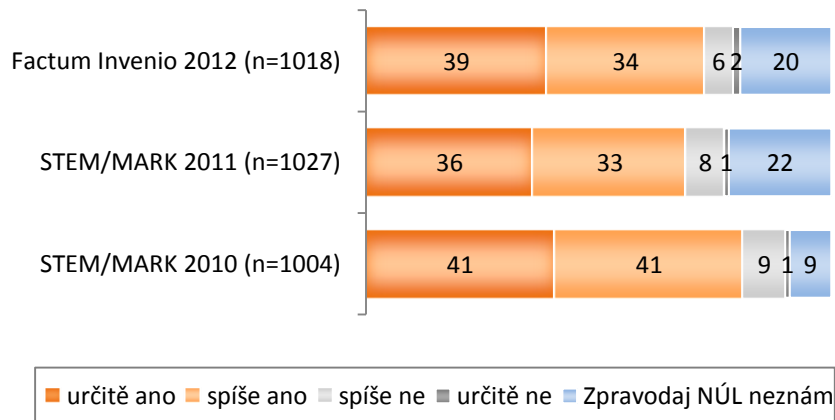

- Bulletin Farmakoterapeutické informace čtou přibližně tři čtvrtiny lékárníků. V porovnání s loňským rokem nedošlo k významným změnám v podílu lékárníků, kteří tento bulletin čtou.
- Bulletin častěji nečtou lékárníci s délkou praxe kratší než 10 let.
- Necelé dvě třetiny lékárníků považují bulletin Farmakoterapeutické informace za zdroj objektivních informací, které využívají ve své běžné praxi (30 % rozhodně ano, 35 % spíše ano). V tomto hodnocení nedošlo k významným změnám v porovnání s rokem 2011.

Hodnocení informačního zpravodaje Nežádoucí účinky léčiv

O7. Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv (NÚL), vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních informací, které využíváte ve své běžné praxi? (Jedna odpověď).

Je informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv považován lékárníky za zdroj objektivních informací, které lékárníci využívají v běžné praxi?
(údaje v %)

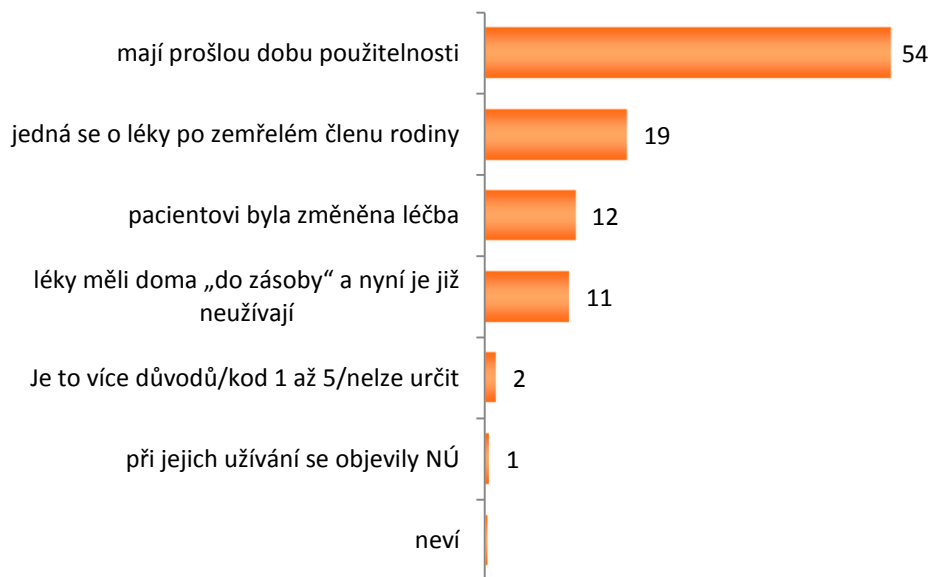

- Informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv znají čtyři pětiny lékárníků (81 %). V porovnání s loňským rokem nedošlo k významným změnám v podílu lékárníků, kteří tento zpravodaj znají.
- Zpravodaj častěji neznají lékárníci s délkou praxe kratší než 10 let.
- Necelé tři čtvrtiny lékárníků považují zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv za zdroj objektivních informací (39 % rozhodně ano, 34 % spíše ano). V porovnání s rokem 2011 došlo k mírnému nárůstu podílu kladných hodnocení (o 4 procentní body).

O8. Z jakého důvodu, podle Vaší zkušenosti, lidé nejčastěji vyhazují nepoužitá léčiva? (Jedna odpověď).

Předpokládané nejčastější důvody vyhazování nepoužitých léčiv ze strany pacientů?

(Factum Invenio 2012, n=1018, možnost 1 odpovědi, údaje v %)

- Přibližně polovina lékárníků (54 %) odhaduje na základě svých zkušeností, že lidé nejčastěji vyhazují nepoužitá léčiva z důvodu prošlé doby použitelnosti.
- Podle jedné pětiny lékárníků lidé nejčastěji vyhazují nepoužitá léčiva po zemřelém členu domácnosti.

Přílohy

Dotazník

Dotazník pro lékárníky

Úvod: Názory a postoje lékárníků k otázkám farmakoterapie a lékové politiky

S1. Byl(a) byste ochoten(a) se tohoto projektu formou stručného rozhovoru zúčastnit?

1. **Ano**
2. **Ne** **požádejte** o rozhovor jiného kolegu (kolegyni) s VŠ vzděláním

Poznámka: Snažte se, aby jste v každé lékárně našli vhodného respondenta, aby pracoviště, která odmítnou spolupráci bylo co nejméně. Při odloženém rozhovoru zaznamenejte příjmení lékárník, který vám byl doporučen, aby další operátor mohl na váš rozhovor navázat.

S2. Projekt je určen pro lékárníky – absolventy VŠ. Mohla bych si proto ověřit vaše nejvyšší vzdělání?

Pokyn: pouze jedna možnost odpovědi.

1. VŠ (titul: PharmDr., Mgr., RNDr., PhMr.)
2. SŠ (farmaceutický asistent/laborant) → požádejte o rozhovor s kolegou s VŠ vzděláním a zopakujte úvod, jinak ukončete

Hlavní dotazník

1. Který zdroj nebo zdroje informací o léčivých přípravcích nejčastěji využíváte?

Můžete uvést až tři informační zdroje, které preferujete (uveďte pořadí dle Vaší preference)

1. zdroj:
2. zdroj:
3. zdroj:

2. Setkal/a jste se někdy s podezřením na nežádoucí účinek léčiva?

- a) ano (na otázku 2a)
- b) ne (na otázku 3)

2a. Jakým způsobem jste s touto informací/informacemi naložil/a?

Zvolte jednu z odpovědí

- a) Zaslal/a jsem hlášení Státnímu ústavu pro kontrolu léčiv
- b) Předal/a jsem informaci obchodnímu zástupci (reprezentantovi firmy), která je držitelem rozhodnutí o registraci tohoto léčiva
- c) Informaci dále nepředávám, řeším vše jen s pacientem (např. doporučím pacientovi návštěvu lékaře)

3. Informace o bezpečnostním riziku léčiva nebo stažení léčiva z důvodu závady jakosti nejčastěji získáváte prostřednictvím:

Možnost více odpovědí

- a) Zdravotního rady
- b) Státního ústavu pro kontrolu léčiv
- c) Distributora
- d) Držitele rozhodnutí o registraci (obvykle výrobce)
- e) Z jiných zdrojů – uveďte:

4. Využíváte systém „Rychlé výstrahy SÚKL“, který Vás upozorní na závady a nežádoucí účinky léčiv přímo ve Vašem lékárenském systému?

Jedna možnost odpovědi.

- a) ano
- b) ne, uveďte, prosím, důvod proč:
- c) vůbec o něm nevím

5a. Používáte Internet?

- a) ano, používám (5b)
- b) ne, nepoužívám (6)

5b. Je pro Vás internetová stránka SÚKL (www.sukl.cz) přehledná a zde zveřejněné informace srozumitelné?

Jedna možnost odpovědi

- a) určitě ano (na otázku 5c)
- b) spíše ano (na otázku 5c)
- c) spíše ne (na otázku 5c)
- d) určitě ne (na otázku 5c)
- e) tuto stránku neznám (na otázku 6)

5c. Jaké informace na webové stránce SÚKL nejčastěji využíváte/vyhledáváte?

Řekněte mi, prosím, tři hlavní typy informací, které zde hledáte.

1. typ informací:
2. typ informací:
3. typ informací:

6. Považujete lékový bulletin Farmakoterapeutické informace, vydávaný Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

Jedna možnost odpovědi.

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne
- e) bulletin FI nečtu

7. Považujete informační zpravodaj Nežádoucí účinky léčiv (NÚKL) vydávaný rovněž Státním ústavem pro kontrolu léčiv, za zdroj objektivních odborných informací, které využíváte ve své běžné praxi?

Jedna možnost odpovědi

- a) určitě ano
- b) spíše ano
- c) spíše ne
- d) určitě ne

Dotazník

e) Zpravodaj NÚL neznám

8. Z jakého důvodu, podle Vaší zkušenost, lidé nejčastěji vyhazují nepoužitá léčiva?
Jedna možnost odpovědi

- a) mají prošlou dobu použitelnosti
- b) při jejich užívání se objevily nežádoucí účinky
- c) pacientovi byla změněna léčba
- d) jedná se o léky po nějakém členu rodiny, který již zemřel
- e) léky měli doma „do zásoby“ a nyní je již neužívají
- f) z jiného důvodu

Na závěr ještě několik demografických údajů

S3. V jakém typu lékárny pracujete?

- 1. Řetězcová lékárna (tzn. vlastník provozuje více lékáren)
- 2. Soukromá neřetězcová lékárna
- 3. Nemocniční/ústavní lékárna
- 4. Lékárna v nákupním centru

S4. Kolik zaměstnanců má Vaše lékárna? Uvedte prosím celkový počet (tj. dohromady všichni magistři, farmaceutičtí asistenti a sanitáři. Vypište.

.....

S5. Jaká je délka Vaší praxe v letech. Vypište.

.....

S6. V jakém regionu pracujete?

- 1. Praha
- 2. Středočeský
- 3. Jihočeský
- 4. Plzeňský
- 5. Karlovarský
- 6. Ústecký
- 7. Liberecký
- 8. Královéhradecký
- 9. Pardubický
- 10. Vysočina
- 11. Jihomoravský
- 12. Olomoucký
- 13. Zlínský
- 14. Moravskoslezský

S7. Jaká je velikost města, kde pracujete?

- 1. Vesnice do 999 obyvatel
- 2. Obec s 1000 – 1999 obyvatel
- 3. Obec s 2000 – 4999 obyvatel
- 4. Město s 5000 – 19 999 obyvatel
- 5. Město s 20 000 – 99 999 obyvatel
- 6. Velkoměsto nad 100.000 obyvatel

S8. Kolik je vám prosím let?

.....

Děkuji za vaše odpovědi a čas věnovaný tomuto výzkumu.

Pro organizaci SÚKL připravila společnost Factum Invenio

František Knobloch
Account Manager

Factum Invenio, s.r.o.

člen skupiny ppm factum

Office Park Nové Butovice / A

Bucharova 1281/2, 158 00 Praha 13

Mobil: +420 731 403 653

Tel.: +420 233 111 105

Fax: +420 233 111 002

e-mail: knobloch@ppmfactum.cz

www.factum.cz

